

РОЛЬ ГЕНДЕРНОЇ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ У ВІДТВОРЕННІ ГЕНДЕРУ В УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

THE ROLE OF GENDER NEUTRALIZATION IN THE GENDER REPRODUCTION IN THE UKRAINIAN-ENGLISH TRANSLATION OF MILITARY TERMINOLOGY

Мороз М.Ю.,

orcid.org/0009-0007-0083-6501

*аспірантка кафедри германської і фіно-угорської філології
Київського національного лінгвістичного університету*

Статтю присвячено дослідженню аналізу ролі гендерної нейтралізації у перекладі військової термінології з української на англійську мову, з акцентом на відтворення гендерної специфіки в умовах сучасних військових реалій, оскільки зважаючи на зміни у військовій політиці та зростаючу участь жінок у військових структурах, адаптація мови до стандартів гендерної чутливості є нагальною потребою. У дослідженні розглядаються основні виклики, з якими стикаються перекладачі при адаптації гендерно-маркованих термінів, таких як «парамедицина», «лейтенантка», «аеророзвідниця», «кулеметниця», «штурмовичка» англійською мовою, де гендерна нейтралізація є важливим інструментом для забезпечення гендерної рівності та інклюзивності. У статті розглядаються різні стратегії перекладу, такі як повна і часткова гендерна нейтралізація, а також аналізується їхня ефективність у контексті військової справи.

Виявлено, що гендерна нейтралізація, яка полягає у використанні гендерно-нейтральних виразів, є ключовою стратегією, що дозволяє уникнути гендерних стереотипів та сприяє створенню інклюзивного мовного середовища. Метою статті є виявлення особливостей використання гендерної нейтралізації як найефективнішої стратегії відтворення гендерної специфіки української військової термінології англійською мовою, а також систематизація підходів до відтворення гендерних маркерів у військовій термінології та оцінка їхнього впливу на міжкультурну комунікацію у військовій сфері. Для досягнення цієї мети застосовано комплексний аналіз теоретичних джерел та порівняльний аналіз текстів оригіналу і перекладу. Дослідження підкреслює важливість врахування культурних контекстів при перекладі, оскільки уявлення про гендерні ролі можуть суттєво відрізнятися в різних культурах.

Результати дослідження можуть бути використані для подальшого розвитку гендерної лінгвістики та адаптації військової термінології до гендерних реалій, що сприятиме гармонізації міжкультурної комунікації у військовій сфері. Подальші наукові розвідки можуть зосередитися на розробці ефективних підходів до перекладу гендерно-маркованої лексики, що сприятимуть підвищенню толерантності та інклюзивності у нашому суспільстві.

Ключові слова: військова термінологія, військова лексика, фемінітиви, стратегії перекладу, гендерна нейтралізація, часткова нейтралізація, повна нейтралізація.

The article is devoted to the analysis of the role of gender neutralization in the translation of military terminology from Ukrainian into English, with an emphasis on the reproduction of gender specificity in the context of modern military realities. Considering the changes in military policy and the growing participation of women in military structures, adapting language to gender-sensitive standards is an urgent need. The study examines the main challenges faced by translators when adapting gender-marked terms such as «парамедицина» (female paramedic), «лейтенантка» (female lieutenant), «аеророзвідниця» (female aerial reconnaissance specialist), «кулеметниця» (female machine gunner), and «штурмовичка» (female assault trooper) into English, where gender neutralization is an important tool for ensuring gender equality and inclusivity. The article explores various translation strategies, such as complete and partial gender neutralization, and analyzes their effectiveness in the military context.

It has been found that gender neutralization, which involves using gender-neutral expressions, is a key strategy that helps avoid gender stereotypes and promotes the creation of an inclusive linguistic environment. The purpose of the article is to identify the peculiarities of using gender neutralization as the most effective strategy for reproducing the gender specificity of Ukrainian military terminology in English, as well as to systematize approaches to reproducing gender markers in military terminology and to assess their impact on intercultural communication in the military sphere. To achieve this goal, a comprehensive analysis of theoretical sources and a comparative analysis of the original and translated texts were applied. The study emphasizes the importance of considering cultural contexts when translating, as perceptions of gender roles can differ significantly across cultures.

The results of the study can be used for the further development of gender linguistics and the adaptation of military terminology to gender realities, which will contribute to the harmonization of intercultural communication in the military sphere. Further research may focus on developing effective approaches to translating of gender-marked vocabulary that will promote tolerance and inclusivity in our society.

Key words: military terminology, military vocabulary, feminized terms, translation strategies, gender neutralization, partial neutralization, complete neutralization.

Постановка проблеми. У сучасному світі, де гендерна рівність та інклюзивність стають все більш актуальними, особливо в контексті вій-

ськових структур, виникає потреба у переосмисленні мовних практик, які можуть відтворювати гендерні стереотипи та підтримувати нерівність.

Військова сфера традиційно асоціюється з маскулінними цінностями, що створює виклики для інтеграції жінок та забезпечення гендерної рівності у Збройних Силах України. Зміни у військовій політиці та зростаюча участь жінок у військових операціях вимагають адаптації мови, що використовується у військовій термінології, до сучасних стандартів гендерної чутливості [19, с. 44–46].

Особливу увагу в цьому контексті заслуговує переклад гендерно-маркованої лексики в українсько-англійських військових текстах. Зміни у військовій політиці України, де гендерна рівність стає пріоритетом, підкреслюють необхідність інтеграції гендерно-нейтральної термінології. Це завдання ускладнюється через культурні відмінності, які можуть призводити до різних інтерпретацій та сприйняття перекладених термінів у міжнародному контексті.

Переклад гендерно-маркованої лексики вимагає збереження точності та зрозумілості термінів, одночасно з уникненням гендерних упереджень. Це завдання стає ще складнішим в умовах міжнародного співробітництва, де різні культурні контексти можуть впливати на інтерпретацію термінів. Пошук оптимальних стратегій гендерної нейтралізації в перекладі військової термінології є важливим для забезпечення точності та адекватності перекладу, що впливає на репрезентацію України та її Збройних сил на міжнародній арені.

Важливість гендерної нейтралізації в українсько-англійському перекладі військової термінології підкреслюється не лише внутрішніми змінами у Збройних Силах України, але й міжнародними зобов'язаннями України щодо дотримання принципів гендерної рівності [9, с. 21–24]. Це вимагає критичного аналізу та переосмислення мовних норм, що використовуються у військовій сфері, для уникнення відтворення гендерних стереотипів та підтримки гендерної нерівності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гендерна нейтралізація в українсько-англійському перекладі військової термінології є важливим аспектом забезпечення інклюзивності та точності комунікації. Саме тому сучасні дослідження сконцентровані на вивченні гендерного аспекту військової термінології, а також способів її відтворення в процесі перекладу, зокрема підходів до адаптації вузькоспеціалізованої лексики відповідно до лінгвістичних та культурних нюансів українського контексту [12]; специфіки перекладу військових термінів, яка відображає не лише структурні та організаційні особливості армій, але й військові звичаї та традиції [25]; розробці стратегій для гендерно-нейтрального пере-

кладу, що охоплює аналіз інституційних рекомендацій щодо гендерно-інклюзивної мови та вирішення технічних викликів, пов'язаних з цим процесом [16]; розмаїтті та складності військової термінології, що потребує особливого підходу до перекладу для збереження точності передачі інформації [22]; стратегій перекладу багатокомпонентних військових термінів, де часто використовуються лексичні та семантичні заміни, описовий переклад та калькування [20]; стратегій забезпечення точності перекладу військової термінології для успіху військових операцій та національної безпеки, а також способів уникнення гендерних упереджень та дискримінації ознакою статі [5]; способів адаптації військової термінології до мовних та культурних особливостей українського контексту, що охоплює стандартизацію та гармонізацію термінів, що використовуються в офіційних документах, таких як документи НАТО [12].

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей використання гендерної нейтралізації як найефективнішої стратегії відтворення гендерної специфіки української військової термінології англійською мовою.

Виклад основного матеріалу. Гендерна нейтралізація в перекладі є одним із ключових способів відтворення гендерно-маркованих лексичних одиниць, який полягає у використанні таких перекладацьких стратегій, що допомагають уникнути гендерної асиметрії та сприяють досягненню гендерної рівності у мові. Цей прийом передбачає заміну або модифікацію гендерно-специфічних слів на гендерно-нейтральні аналоги, що прямо не вказують на стать [17]. Визначення гендерної нейтралізації можна сформулювати як процес адаптації мовних одиниць таким чином, щоб вони не несли в собі гендерних маркерів, які були присутні в оригінальному тексті, або ж щоб вони відображали гендерну рівність, яка може бути відсутньою в мові оригіналу. До стратегій гендерної нейтралізації належать:

а) *Заміна гендерно-маркованих одиниць на позначення професій на гендерно-нейтральні аналоги.* Ця стратегія полягає в заміні назв професій, які вказують на стать особи, на нейтральні аналоги, що не містять прямої вказівки на гендер. Вона може вплинути на усунення гендерних стереотипів, пов'язаних з певними професіями, та сприяти формуванню більш інклюзивного сприйняття професійних ролей; забезпечувати рівні можливості для представників всіх статей у професійному просторі, відображаючи принципи рівності та інклюзивності у мові, а також відповідає сучасним тенденціям у суспільстві щодо ген-

дерної рівності та політичної коректності [6]. Так, наприклад, Посібник НАТО з гендерно-інклюзивної мови [24] пропонує такі гендерно-нейтральні заміники назвам військових професій: **airmen** – pilots, air force personnel, air corps; **guardsman** – guard; **serviceman** – servicemember, member of the armed forces, soldier, sailor.

На прикладі кількох речень розглянемо гендерно-марковану українську військову термінологію та її відтворення англійською мовою шляхом заміни на гендерно-нейтральні аналоги:

– **Волонтерка** була затримана російськими окупантами під час евакуації поранених у березні 2022 року та перебувала у полоні до червня 2022 року. – *The volunteer was detained by the Russian occupiers during the evacuation of the wounded people in March 2022 and remained in captivity until June 2022* [4].

– Юлія Паєвська (“Тайра”), **військова парамедикія-волонтерка**. – *Yuliya Payevska (“Taira”), a volunteer military paramedic* [23].

В цьому випадку використовується гендерно-маркований термін «парамедикія», який вказує на жіночу стать особи, що виконує роль парамедика. Також присутній гендерно-маркований суфікс «-иня» для позначення жіночої статі. Загалом, в українській мові існує чітке розмежування професій за статтю, що відображається у використанні таких гендерно-маркованих одиниць. У англійському перекладі використовується гендерно-нейтральний термін “paramedic”, який не містить інформації про стать особи. Слово “volunteer” також є гендерно-нейтральним і може застосовуватися як до чоловіків, так і до жінок, які займаються волонтерською діяльністю. Таким чином, при перекладі з української на англійську мову відбувається процес гендерної нейтралізації, коли гендерно-марковані одиниці замінюються на гендерно-нейтральні аналоги. Це відповідає загальним тенденціям в англійській мові щодо уникнення гендерної специфікації в професійних назвах та соціальних ролях.

– Вона **старша лейтенантка** Національної гвардії України. – *She is a senior lieutenant in the National Guard of Ukraine* [26].

Переклад гендерно-маркованої лексики, такої як «старша лейтенантка» на “senior lieutenant”, відображає важливі аспекти гендерної нейтральності та специфіки мови в контексті військових звань. В українській мові існує можливість створення жіночих форм від більшості професій та звань, що дозволяє точно вказувати на гендер особи. Дослідження в області перекладу гендерно-маркованої лексики показують, що важливо

знаходити баланс між точністю перекладу та необхідністю адаптації до культурних та мовних норм цільової аудиторії. В контексті військових звань, таких як «старша лейтенантка», це може означати вибір між збереженням гендерної специфіки та адаптацією до гендерної нейтральності мови перекладу.

Проаналізувавши вищенаведені приклади, пропонуємо виокремити часткову та повну гендерну нейтралізацію. Часткова гендерна нейтралізація охоплює використання в перекладі гендерно-маркованих займенників, таких як “he” та “she”, а також застосування гендерно-нейтральних заміників військовим професіям.

Наприклад, у багатьох слов’янських мовах, таких як українська, існує граматичний рід, і багато іменників мають гендерну маркованість. У таких мовах повна гендерна нейтралізація практично недосяжна, тому використовуються альтернативні методи досягнення гендерної нейтралізації, такі як уникнення гендерно-маркованих іменників на позначення професій [18, с. 18–22].

До стратегій часткової гендерної нейтралізації належать:

а) використання гендерно-маркованих займенників (he/his, she/her);

б) використання гендерно-специфічних лексичних одиниць (mother, wife, queen, sister).

Розглянемо приклади речень з гендерно-маркованою українською військовою термінологією та її відтворення англійською мовою шляхом часткової гендерної нейтралізації:

– **Військовослужбовиця** Карма не розголошує ім’я задля безпеки. – *Soldier Karma, withholding her identity for safety* [10].

В українській мові слово «військовослужбовиця» чітко вказує на жіночу стать особи завдяки суфіксу «-иця». У перекладі на англійську мову використовується гендерно-нейтральний термін “soldier”, однак, для збереження інформації про стать особи, в англійському реченні додано займенник “her”, що вказує на те, що йдеться про жінку. Таким чином, переклад здійснено з урахуванням гендерної нейтралізації основного терміна, але з додаванням гендерного маркування через займенник, щоб зберегти інформацію про стать, яка була в оригінальному тексті. Це дозволяє зберегти баланс між нейтральністю та точністю у відображенні гендерної ідентичності.

– **Командирка** висловила подяку своїй команді та партнерам за підтримку та допомогу в досягненні цього успіху. – *The commander thanked her team and partners for their support and helpness in achieving this success* [4].

У контексті лінгвістичної адаптації та перекладу, термін «командирка» в українській мові функціонує як фемінітив, що є гендерно-маркованою формою слова «командир» і вказує на жіночу стать особи, яка обіймає цю посаду. В англійській мові аналогічний термін “commander” є гендерно-нейтральним і не несе в собі інформації про стать особи. Для передачі гендерної специфіки в англійському перекладі вживається займенник “her”, що дозволяє зберегти інформацію про жіночу стать командира без використання фемінітивів, які можуть бути відсутніми в цільовій мові [22, с. 166–171]. Таким чином, переклад «командирка» як “commander” з додаванням займенника “her” для вказівки на жіночий гендер є прикладом ефективної адаптації гендерно-маркованої лексики та часткової гендерної нейтралізації, що дозволяє зберегти гендерну специфіку в контексті міжкультурної комунікації.

– *Виконує повний цикл психологічного забезпечення: історія військової психологині Ольги.* – *She, who provides a full cycle of psychological support: the story of military psychologist Olha* [1].

Переклад гендерно-маркованої лексики, такої як «військова психологиня», на англійську мову як “military psychologist” є прикладом часткової гендерної нейтралізації. У цьому випадку українське слово «психологиня» вказує на жіночу стать, тоді як англійський термін “psychologist” є гендерно-нейтральним і не вказує на стать особи. Для того, щоб зберегти інформацію про стать, в англійському перекладі було додано займенник “she”, що дозволяє читачеві зрозуміти, що йдеться саме про жінку. Такий підхід є типовим для англійської мови, де професійні назви зазвичай залишаються нейтральними, а стать зазначається за допомогою займенників або додаткових описів. Цей метод перекладу має свої переваги та недоліки. З одного боку, він дозволяє уникнути надмірної фемінізації професійних назв, що може бути важливим у контексті гендерної рівності. З іншого боку, він може втрачати деякі нюанси оригінального тексту, особливо якщо стать є важливою для розуміння контексту.

– *56 років, четверо дітей і восьмеро онуків: історія добровольці ЗСУ Оксани “Гуцулки Ксені”* Віннік. – *A 56 years old is a mom of four and grandma of eight: the story of Ukrainian Armed Forces volunteer Oksana “Hutsulka Ksenia” Vinnik* [11].

– *Підполковниця, військова журналістка та мати 5-х дітей: історія Оксани Іванець.* – *Oksana Ivanets’ story: a lieutenant colonel, a military journalist, a mother of five* [8].

У перекладі гендерно-маркованої лексики, представленої у двох історіях про українських жінок-військових, спостерігається часткова гендерна нейтралізація. Це явище проявляється в різних аспектах перекладу. Наприклад, термін «добровольця ЗСУ» було перекладено як “Ukrainian Armed Forces volunteer”. У цьому випадку переклад став гендерно-нейтральним, оскільки слово “volunteer” в англійській мові не має гендерної прив’язки. Проте, для підкреслення статі особи, в тексті було додано гендерно-специфічні лексичні одиниці, такі як “mom of four and grandma of eight”, які чітко вказують на жіночу стать особи.

Інші терміни, такі як «підполковниця» та «військова журналістка», були перекладені як “lieutenant colonel” і “military journalist” відповідно. У цих випадках переклад також був виконаний гендерно-нейтрально, оскільки це відображає загальну практику в англійській мові, де військові звання зазвичай не мають гендерної форми. Однак, фраза «мати 5-х дітей» була перекладена як “a mother of five”, що чітко вказує на жіночу стать особи. Таким чином, у перекладі спостерігається тенденція до нейтралізації гендерних маркерів, характерних для української мови, з одночасним додаванням або збереженням гендерно-специфічних елементів там, де це є важливим для контексту. Це відображає загальну тенденцію в англійській мові до використання гендерно-нейтральної лексики, але з можливістю підкреслення гендеру через додаткові мовні елементи.

Проаналізуємо речення з гендерно-маркованою українською військовою термінологією та її відтворення англійською мовою шляхом повної гендерної нейтралізації:

Звільнена з російського полону прикордонниця вже повернулася на службу разом з новим чотириногом напарником. – *Border guard freed from russian captivity already returns to service with new four-legged partner* [3].

Переклад гендерно-маркованої лексики з української на англійську мову часто стикається з викликами, пов’язаними з різницею в структурі мов. Українська мова має чітко виражені гендерно-марковані форми, такі як «прикордонниця» для жінок та «прикордонник» для чоловіків. Англійська ж мова, як правило, використовує гендерно-нейтральні терміни, такі як “border guard”, які не вказують на стать особи. Тому у випадку перекладу терміну «прикордонниця» як “border guard”, відбувається повна гендерна нейтралізація. Це означає, що в англійському перекладі відсутні гендерно-марковані займенники чи специ-

фічні лексичні одиниці, які б вказували на стать особи. Такий підхід є типовим для англійської мови, де прагнуть уникати гендерної специфікації, якщо це не є критично важливим для розуміння контексту.

Серед них: парамедикіні, аеророзвідниці, кулеметниці, штурмовички, які більше 17 годин на добу перебувають в окопах, на бойових позиціях в екстремальній місцевості. – These are paramedics, aerial reconnaissance, machine gunners, and assault troops who spend more than 17 hours a day in the trenches, on combat positions in extreme terrain [2].

У цьому випадку терміни «парамедикіні», «аеророзвідниці», «кулеметниці», «штурмовички» перекладено як “paramedics”, “aerial reconnaissance”, “machine gunners”, “assault troops”, що не містять жодних вказівок на стать осіб. Такий підхід до перекладу є прикладом повної гендерної нейтралізації, де гендерно-марковані займенники чи специфічні лексичні одиниці відсутні, що ускладнює визначення статі осіб без додаткового контексту. Цей підхід має свої переваги та недоліки. З одного боку, він сприяє створенню більш інклюзивного тексту, що уникає гендерних стереотипів і дискримінації. З іншого боку, така нейтралізація може призвести до втрати важливих культурних та соціальних нюансів, які містяться у вихідному тексті, особливо якщо гендерна ідентичність є важливою для розуміння контексту або характеру персонажів [14, с. 438–440]. Так, наприклад, у сучасних перекладацьких системах, таких як машинний переклад, повна гендерна нейтралізація часто використовується для уникнення гендерного упередження. Проте, це може призвести до втрати значущої інформації, якщо гендер є важливим елементом тексту. Тому важливо враховувати контекст і цільову аудиторію при виборі стратегії перекладу [15, с. 861–863].

Проведене нами дослідження гендерної специфіки української військової термінології та особливостей її відтворення англійською мовою шляхом гендерної нейтралізації ґрунтується на здійсненні порівняльного аналізу текстів оригіналу та текстів перекладу опублікованих у період з січня 2022 року по травень 2024 р. 70 газетних статей, з яких вибрано 71 речення з використанням гендерно-маркованої військової термінології для відтворення яких перекладачами було обрано спосіб часткової або повної гендерної нейтралізації. За результатами аналізу було виявлено, що більшість речень з гендерно-маркованими компонентами перекладено з української мови

на англійську шляхом часткової гендерної нейтралізації із використанням гендерно-маркованих займенників (див. рис. 1).

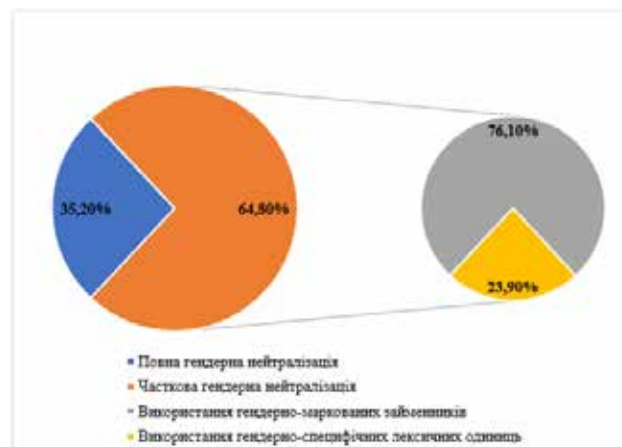

Рис. 1. Відсоткові значення вжитої повної чи часткової гендерної нейтралізації у перекладі гендерно-маркованої військової термінології

В сучасній англійській мові існує кілька способів уникнення використання особових займенників, що акцентують на статі особи:

1. *Заміна однини на множину.* Заміна однини на множину є на нашу думку одним з найдоречніших гендерно-нейтральних альтернатив гендерно-маркованим займенникам, оскільки цей метод дозволяє уникнути гендерної специфікації, зберігаючи при цьому змістовну цілісність висловлювання. Наприклад: *Кожен відвідувач повинен пред'явити його посвідчення особи/перепустку для отримання тимчасової перепустки. – All visitors must present their IDs/passes to obtain a temporary visitor's pass [24].*

2. *Використання гендерно-нейтрального займенника “they” у значенні однини для уникнення гендерної специфікації.* Відповідно до Оксфордського словника, вживання в однині займенника “they” (з відповідними формами “them”, “their” і “themselves”) є прийнятною альтернативою займенникам чоловічого або жіночого роду в англійській мові. Американська асоціація психологів також виступає за використання однини “they”, оскільки цей займенник охоплює всі групи людей і допомагає уникнути припущень про гендерну приналежність [6]. Наприклад: *Кожен співробітник повинен подбати про те, щоб не носити його перепустку за межами штаб-квартири НАТО. – Each staff member must make sure not to wear their pass outside NATO HQ [24].*

3. *Опущення займенників.* Деякі речення можна перефразувати так, щоб вони не потребували гендерно-маркованих займенників. Це може бути зроблено шляхом реструктуризації

речення або використання інших частин мови, які не несуть гендерної інформації. Наприклад: *Якщо підрядник/працівник зовнішньої компанії бажає подати заяву на членство в Центрі зайнятості, він повинен переконатися, що його компанія є в попередньо затвердженому списку.* – *All contractors/members of external companies on the pre-approved list may apply for Staff Centre membership* [24].

4. *Одночасне використання кількох займенників, таких як “he/his” та “she/her”.* Цей прийом передбачає використання як жіночого, так і чоловічого роду, щоб уникнути використання займенників на позначення чоловічого роду як базового та стандартного займенника. Наприклад: *Кожен керівник служби повинен надіслати свого помічника.* – *Each Head of Service should send her or his assistant* [24].

5. *Використання пасивного стану.* Пасивний стан часто використовується в офіційно-діловому стилі для створення гендерно-нейтральних речень. Однак, у керівництві з підготовки законопроектів Офісу парламентських радників зазначається, що застосування цього способу може зробити текст занадто громіздким та складним для сприйняття [17]. Наприклад: *Кожен відповідальний за проведення акції повинен надіслати його документ до реєстру для розповсюдження.* – *Documents must be sent to the registry for distribution* [24].

6. *Використання наказового способу.* Цей метод не лише допомагає перефразувати речення у більш інклюзивний спосіб, але й робить його більш динамічним. Цей прийом особливо корис-

ний, коли інтенцією мовця є висловлення прохання. Наприклад: *Кожна учасниця повинна підтвердити її реєстрацію до 18 грудня.* – *Please confirm your participation by 18 December* [24].

Проілюструємо окреслені нами способи уникнення використання гендерно-маркованих займенників, розглянувши варіанти гендерно-інклюзивного перекладу речення «Кожний військовослужбовець зобов'язаний виконувати службові обов'язки, що визначають обсяг виконання завдань, доручених йому за посадою» (табл. 1).

Таким чином, гендерна нейтралізація є найефективнішою стратегією українсько-англійського перекладу військової термінології з гендерними маркерами. По-перше, ця стратегія дозволяє уникнути гендерної асиметрії та стереотипів, які можуть бути присутніми в оригінальному тексті, тим самим сприяючи гендерній рівності та інклюзивності. По-друге, вона забезпечує більшу точність та універсальність у перекладі, оскільки гендерно-нейтральні терміни не підкреслюють жодної статі й тому є прийнятними для ширшого кола читачів. Крім того, гендерна нейтралізація допомагає уникнути непорозумінь та помилок, які можуть виникнути через різницю в гендерних системах двох мов. Наприклад, в українській мові існують окремі форми для чоловічих та жіночих військових звань, тоді як в англійській мові така різниця зазвичай відсутня. Однак, варто зазначити, що гендерна нейтралізація може мати свої обмеження, особливо коли вона веде до втрати важливої інформації про гендерну ідентичність, яка може бути значущою в певних контек-

Таблиця 1

Речення українською мовою	Способи уникнення використання гендерно-маркованих займенників	Приклади перекладів речення англійською мовою без використання гендерно-маркованих займенників
Кожний військовослужбовець зобов'язаний виконувати службові обов'язки, що визначають обсяг виконання завдань, доручених йому за посадою [8].	Заміна однини на множину	All members of the armed forces must fulfill the responsibilities assigned to their role to define the range of tasks entrusted to them (переклад наш – М. М.).
	Використання гендерно-нейтрального займенника “they” як займенника третьої особи однини	Every serviceperson must ensure they fulfill the responsibilities that define the range of tasks assigned to their role (переклад наш – М. М.).
	Опущення займенників	Every serviceperson must perform official duties determining task scope as per position requirements (переклад наш – М. М.).
	Одночасне використання кількох займенників	Every serviceperson is obliged to perform official duties, which he or she is entrusted with by his or her position, determining the scope of tasks (переклад наш – М. М.).
	Використання пасивного стану	Official duties determining the scope of tasks must be performed as entrusted by position (переклад наш – М. М.).
	Використання наказового способу	Please fulfill your official duties as defined by your position (переклад наш – М. М.).

стах. Тому перекладачі зважають на контекст та потреби цільової аудиторії, вибираючи найбільш відповідну стратегію перекладу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження, присвячене ролі гендерної нейтралізації у відтворенні гендеру в українсько-англійському перекладі військової термінології, висвітлює важливість цієї стратегії для забезпечення гендерної рівності та інклюзивності. Гендерна нейтралізація використовується для уникнення гендерної асиметрії та стереотипів, які можуть бути присутніми в оригінальному тексті, тим самим сприяючи створенню інклюзивного мовного середовища. Це особливо важливо в контексті військової термінології, де традиційно домінують маскуліні цінності. Дослідження підкреслює, що гендерно-нейтральні терміни забезпечують точність і універсальність перекладу, оскільки не акцентують на певній статі, що робить їх прийнятними для ширшого кола читачів. Це також допомагає уникнути непорозумінь, які можуть виникнути через різницю в гендерних системах української та англійської мов. Зокрема, в українській мові існують окремі форми для чоловічих та жіночих військо-

вих звань, тоді як в англійській мові така різниця зазвичай відсутня. Однак, дослідження визнає, що гендерна нейтралізація може мати свої обмеження, особливо коли вона призводить до втрати важливої інформації про гендерну ідентичність, яка може бути значущою в певних контекстах. Тому перекладачі повинні враховувати контекст та потреби цільової аудиторії, вибираючи найбільш ефективну стратегію перекладу.

Перспективи подальших досліджень у цій галузі охоплюють аналіз контекстуальної значущості гендерної інформації, що дозволить визначити ситуації, в яких збереження гендерної ідентичності є важливим, що також може вплинути на вибір стратегії перекладу. Крім того, важливим напрямком є розробка нових підходів до перекладу, які б дозволили зберігати баланс між гендерною нейтралізацією та збереженням гендерної ідентичності. Дослідження впливу гендерної нейтралізації на різні аудиторії може допомогти зрозуміти, як різні групи читачів сприймають гендерно-нейтральні терміни і як це впливає на їхнє розуміння тексту. Ці напрямки можуть допомогти вдосконалити практики перекладу та сприяти більшій інклюзивності в міжмовній комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Виконує повний цикл психологічного забезпечення: історія військової психологині Ольги. *Медіацентр Україна*. URL: <https://mediacenter.org.ua/uk/?s=Виконує+повний+цикл+психологічного> (дата звернення: 02.08.2024).
2. За допомоги висаджених у столиці магнолій організатори акції збиратимуть донати на літні берці для військовослужбовців. *Медіацентр Україна*. URL: https://mediacenter.org.ua/uk/?s=Серед+них:+парамедики+ні,+аеророзвідниці,+кулеметниці,+штурмовички&post_type=pd_themes (дата звернення: 02.08.2024).
3. Звільнена з російського полону прикордонниця вже повернулася на службу разом з новим чотириплем'яним напарником. Її чоловік досі у полоні. *Медіацентр Україна*. URL: https://mediacenter.org.ua/uk/?s=Підполковниця&post_type=pd_themes (дата звернення: 02.08.2024).
4. Командирка підрозділу 'Тайра' отримала міжнародну нагороду у Білому домі. *Women's Voice In Action*. URL: <https://www.womensvoiceinaction.com/ua-news/komandirka-pidrozdilu-tayra-otrimala-mizhnarodnu-nagorodu-u-bilomu-domi> (дата звернення: 02.08.2024).
5. Мороз М. Адаптивні стратегії відтворення гендеру в українсько-англійському перекладі військової термінології. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 5(23). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-363-379](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-363-379) (дата звернення: 28.07.2024).
6. Мороз М. Особливості перекладу гендерно-маркованих лексичних одиниць у сучасному англійському медійному дискурсі. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 6(12). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6\(12\)-149-161](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-6(12)-149-161) (дата звернення: 28.07.2024).
7. Підполковниця, військова журналістка та мати 5-х дітей: історія Оксани Іванець. *Медіацентр Україна*. URL: https://mediacenter.org.ua/uk/?s=Підполковниця&post_type=pd_themes (дата звернення: 02.08.2024).
8. Про статут внутрішньої служби збройних сил України. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (дата звернення: 11.08.2024).
9. Салкуцан С. М., Кримець Л. В. Гендерна політика НАТО: історичний аспект і досвід інтеграції. *Наука і оборона*. 2019. Т. 8, № 3. С. 21–24. URL: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2019-8-3-21-24> (дата звернення: 13.08.2024).
10. Три роки полону не знищили бажання мобілізуватися: історія бойової медицині на псевдо Карма. *Медіацентр Україна*. URL: <https://mediacenter.org.ua/uk/theme-tags/likari/> (дата звернення: 02.08.2024).
11. 56 років, четверо дітей і восьмеро онуків: історія доброволиці ЗСУ Оксани «Гуцулки Ксені» Віннік. *Media Center Ukraine*. URL: <https://mediacenter.org.ua/theme-tags/food/> (дата звернення: 02.08.2024).

12. Bondarenko K., Balan S. Military terms in the modern war films: translation issues. *InterConf*. 2022. № 27(133). С. 189–206. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.11.2022.018> (дата звернення: 22.07.2024).
13. Borbenchuk I., Severyna H., Maevska M. The structural and semantic features of NATO official documents terminology from the translation perspective. *Advanced linguistics*. 2023. № 12. URL: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2023.12.290827> (дата звернення: 13.07.2024).
14. Context-aware and gender-neutral translation memories / M. Paulo та ін. *Proceedings of the 24th annual conference of the european association for machine translation*, м. Tampere, 1 черв. 2023 р. 2023. С. 437–444. URL: <https://aclanthology.org/2023.eamt-1.42.pdf> (дата звернення: 21.08.2024).
15. Gender bias in machine translation / B. Savoldi та ін. *Transactions of the association for computational linguistics*. 2021. Т. 9. С. 845–874. URL: https://doi.org/10.1162/tacl_a_00401 (дата звернення: 10.07.2024).
16. Gender neutralization for an inclusive machine translation: from theoretical foundations to open challenges / A. Piergentili та ін. *GITT workshop. computation and language*, 24 січ. 2023 р. 2023. URL: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2301.10075> (дата звернення: 08.08.2024).
17. Gender-neutral language in the European Parliament. *European Parliament*. 2018. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (дата звернення: 10.08.2024).
18. Kushnirova T. V., Karpo M. M., Stypka I. M. Maintaining gender neutrality in translating regulatory legal acts. Scientific notes of taurida national V.I. vernadsky university, series philology. social communications. 2020. № 3. С. 18. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-3/04> (дата звернення: 24.08.2024).
19. Martsenyuk T. Ensuring Gender Equality in the Armed Forces of Ukraine. *Empirio*. 2024. Т. 1, № 1. С. 44–54. URL: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2024.1.44-54> (дата звернення: 24.08.2024).
20. Prokopenko A. Translation strategies of the ukrainian military terminology on the basis of english media discourse. *Filologični traktati*. 2018. Т. 10, № 4. С. 62–67. URL: [https://doi.org/10.21272/ftrk.2018.10\(4\)-8](https://doi.org/10.21272/ftrk.2018.10(4)-8) (дата звернення: 01.08.2024).
21. Tarnavska M. M. Military ranks of female personnel in the aspect of translation from ukrainian into modern standard arabic language. *Transcarpathian philological studies*. 2023. Т. 2, № 28. С. 166–170. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.2.31> (дата звернення: 11.07.2024).
22. Udovichenko H. M., Denysenko M. V. Peculiarities of the military terminology rendering into ukrainian. *Intelligence. Personality. Civilization*. 2023. № 2 (27). С. 44–53. URL: <https://doi.org/10.33274/2079-4835-2023-27-2-44-53> (дата звернення: 09.07.2024).
23. Ukrainian women who inspire kyiv post's team the most. *Kyiv Post*. URL: <https://www.kyivpost.com/post/29185> (дата звернення: 02.08.2024).
24. Women, peace and security. NATO gender-inclusive language manual. *Office of NATO Secretary General's Special Representative for Women, Peace and Security*. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_91091.htm (дата звернення: 11.08.2024).
25. Yablochnikova V. Translation peculiarities of the military terminology. *International humanitarian university herald. philology*. 2023. № 61. С. 246–249. URL: <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.61.54> (дата звернення: 18.08.2024).
26. Zarudnitska, Y. Christina "Curly": "We have a unique chance to destroy the evil that has kept us from being ourselves for so many years" – Ukraine. *Diary of the war. Ukraine*. 2022. <https://warmonolog.com.ua/en/christina-curly-destroy-the-evil-en-2/> (дата звернення: 11.07.2024).